

**ILMOITUS JA ASIAKIRJOJA
KESKUSELINTEN
ERKAANTUMISESTA
PUOLUEESTA**

*Kirjoitettu joulukuun
9 (22) pnä 1904*

*Julkaistu erillisenä kirjasena
tammikuussa 1905 Genevessä*

*Julkaistaan
kirjasen tekstin mukaan*

„Iskran” 77. numerossa kolme Keskuskomitean jäsentä, jotka puhuvat koko Keskuskomitean nimessä, haastavat tov. N:n¹²⁴ sovinto-oikeuteen „puolueen desorganisointitarkoituksessa tehdystä väärästä ilmoituksesta”. Tuo muka väärä ilmoitus on tehty „Keskuskomitean jäsenen kautta, joka ei osallistunut julkilausuman laadintaan”, s.o. minun kauttani. Koska olen läheisessä suhteessa asiaan, ja myöskin tov. N:ltä saamani valtuuden nojalla katson itseni oikeutetuksi ja velvolliseksi osallistumaan sovinto-oikeuskäsittelyyn esittämällä seuraavan syytöksen Keskuskomitean jäseniä Glebovia, Valentinia ja Nikititshiä vastaan.

Minä syytän heitä laittomista, vääristä, muodollisesti ja moraalisesti sallimattomista teoista Keskuskomitean kanssa-jäseniään kohtaan ja koko puoluetta kohtaan.

Koska nuo väärät tiedot tavattomasti pitkittävät ja kärjistävät puoluekriisiä, vaikuttaen sitä paitsi mitä välittömimmin puolueyöntekijäin joukkoon, pidän ehdottoman välttämättömänä käsittelyn julkisuutta kaikessa siinä, missä ei ole konspiratiivisia salaisuuksia, ja siksi esitän yksityiskohtaisesti syytökseni sisällön.

1. Syytän kolmea Keskuskomitean jäsentä, Glebovia, Valentinia ja Nikititshiä, puolueen järjestelmällisestä pettämisestä.

1) Syytän heitä siitä, että he ovat väärinkäyttäneet puolueen II edustajakokoukselta saamaansa valtaa tukahduttaakseen puolueen yleistä mielipidettä, joka on ilmennyt agitaationa III edustajakokouksen puolesta. Heillä ei ollut minkäänlaista oikeutta tukahduttaa tuota agitaatiota, joka on puolueen jokaisen jäsenen eittämätön oikeus. Muun muassa heillä ei ollut minkäänlaista oikeutta laskea hajalle

Etelän byroota edustajakokouksen puolesta harjoitetun agitaation vuoksi. Heillä ei ollut enempää muodollista kuin moraalistakaan oikeutta antaa minulle puolueen Neuvoston jäsenenä moitetta siitä, että äänestin Neuvostossa edustajakokouksen puolesta;

2) — siitä, että he salasivat puolueelta komiteoiden päätöslauselmia, joissa ne puolsivat edustajakokouksen koollekutsumista, ja spekuloiden heitä kohtaan ylimmän puolue-elimen jäsenenä osoitetulla luottamuksella johtivat harhaan komiteoita selostamalla niille asioiden tilaa puolueessa aivan väärin. He estivät totuuden selville ottamista kieltäytymällä täyttämästä Riian komitean pyyntöä 22:n päätöslauselman julkaisemisesta ja levittämisestä sekä myös enemmistön kirjallisuuden hankkimisesta Venäjälle sillä tekosyillä, että tuo kirjallisuus ei ole puoluekirjallisuutta;

3) — siitä, että agitaatiossaan edustajakokousta vastaan he eivät kaihtaneet edes paikallisen työn desorganisointitakaan vetoamalla paikallisjärjestöihin komiteoita vastaan, jotka olivat esiintyneet edustajakokouksen koollekutsumisen puolesta, kaikin tavoin halventamalla näitä komiteoita paikallisten työntekijäin edessä ja horjuttamalla siten komitean ja paikallisjärjestöjen välistä luottamusta, jota ilman ei ole mahdollista minkäänlainen työ;

4) — siitä, että Neuvostossa olevan Keskuskomitean edustajan kautta he osallistuivat Neuvoston päätösten laadintaan III edustajakokouksen koollekutsumisen ehdoista, päätösten, jotka tekivät edustajakokouksen mahdottomaksi ja poistivat siten puolueelta mahdollisuuden puolueen sisäisen konfliktin normaaliin ratkaisemiseen;

5) — siitä, että ilmoittaessaan komiteoille periaatteellisesta solidaarisuudestaan enemmistön kantaan nähden, ilmoittaessaan, että vähemmistön kanssa voidaan sopia vain sillä ehdolla, että vähemmistö luopuu salaisesta erillisjärjestöstään ja kooptaatiosta Keskuskomiteaan, he samaan aikaan *salassa puolueelta ja selvästi sen tahtoa vastaan* menivät vähemmistön kanssa sopimukseen seuraavilla ehdoilla: 1) vähemmistön teknillisten laitosten autonomian säilyttäminen; 2) vähemmistön kolmen kaikkein kiihkeimmän edustajan kooptointi Keskuskomiteaan;

6) syytän heitä siitä, että he ovat käyttäneet korkeimman puolue-elimen jäsenen auktoriteettiaan saattaakseen poliittiset vastustajansa epäilyksen alaiseksi. He menettelivät

epärehellisesti tov. P:n ¹²⁵ suhteen, kun tekivät *heinäkuussa* päätöksen tarkastaa juttu hänen muka petollisesta esiintymisestään Pohjoisessa komiteassa eivätkä sitten ole *aina tähän saakka* (joulukuun 22 päivään) esittäneet hänelle edes syytöstä, vaikka Glebov on monta kertaa tavannut P:n ja vaikka samainen Glebov on puolueen Neuvoston jäsenenä ottanut itselleen oikeuden nimittää „Iskrassa” „petokseksi” puolustusmahdollisuutta vaille jätetyn toverin tekoa. He lausuiivat suoranaisten valheen ilmoittaessaan, että Lidin ¹²⁶ ei ollut Keskuskomitean luottamushenkilö (Vertrauensmann). He johtivat puolueen jäseniä harhaan tarkoituksella saattaa tov. Bontsh-Brujevitsh ja hänen ekspediitiotyötovereitaan huonoon huutoon julkaisemalla „Iskrassa” (№ 77) ilmoituksen, jossa osoitetaan (ja vielä väärin) vain ekspediition velat — ja tämä sen jälkeen, kun he olivat valtuutettujensa kautta antaneet tov. Bontsh-Brujevitshille kirjallisen todisteen siitä, että tämä on hoitanut asioita oikein ja että tilitys on hyvässä järjestyksessä;

7) syytän heitä siitä, että he käyttivät hyväkseen Keskuskomitean entisten ulkomaisten edustajain, tov. Vasiljevin ja tov. Zverevin, poissaoloa saattaakseen huonoon huutoon puoluelaitoksia (VSDTP:n kirjasto ja arkisto Genevessä). He julkaisivat „Iskrassa” Keskuskomitean minulle tuntemattoman „edustajan” allekirjoittaman tiedoituksen, jossa kokonaan vääristelivät näiden laitosten historian ja todellisen luonteen.

II. Sitä paitsi syytän kolmea Keskuskomitean jäsentä, Glebovia, Valentinia ja Nikititshiä, useista sekä moraalisesti että muodollisesti sallimattomista teoista kollegion kanssa jäsentensä suhteen.

1) He mursivat puoluejärjestön ja -kurin kaiken perustan esittämällä minulle (tov. Glebovin kautta) uhkavaatimuksen Keskuskomiteasta eroamisesta tai edustajakokouksen puolesta agitoimisen lopettamisesta.

2) He rikkoivat sopimuksen, jonka Keskuskomitean jäsen Glebov oli heidän nimessään solminut, kun tuon sopimuksen täyttäminen kävi Keskuskomitean kokoonpanossa tapahtuneiden muutosten vuoksi heille epäedulliseksi.

3) Heillä ei ollut oikeutta julistaa heinäkuun istunnossaan tov. N Keskuskomiteasta eronneeksi kuulematta hänen kuin myöskään minun lausuntoani, sitäkin suuremmalla syyllä, kun noille kolmelle Keskuskomitean jäsenelle oli tunnettua

meidän (Keskuskomitean neljän jäsenen ¹²⁷) vaatimus, että kiistakysymys käsiteltäisiin Keskuskomitean yleisessä kokouksessa. Tov. N:n julistaminen Keskuskomitean jäseniin kuulumattomaksi ei ole asiallisestikaan oikein, sillä kolme Keskuskomitean jäsentä käyttivät tällöin väärin tov. N:n ehdollista (ja kaikkien tovereiden tietoon saattamatonta) ilmoitusta.

4) Kolmella Keskuskomitean jäsenellä ei ollut minkäänlaista oikeutta salata minulta heidän mielipiteissään tapahtunutta muutosta ja aikomuksiaan. Tov. Glebov vakuutti toukokuun lopussa, että heidän katsantokantansa on ilmaistu heidän maaliskuussa laatimassaan julkilausumassa ¹²⁸. Niin muodoin heinäkuun julkilausuma, joka eroaa perusteellisesti maaliskuun julkilausumasta, hyväksyttiin minulta salaa ja Glebovin ilmoitukset olivat petosta.

5) Glebov rikkoi sopimuksen, joka oli tehty kanssani siitä, että selostuksessa Amsterdamin kongressille ¹²⁹, jonka ottivat kirjoittaakseen Dan (edustaja Pää-äänenkannattajasta) ja hän, Glebov (edustaja Keskuskomiteasta),— ei oteta puheeksi puolueessa olevia erimielisyyksiä. Selostus, jonka laati Dan yksin, osoittautui olevan täynnä peitettyä polemiikkia ja läpeensä kyllästetty „vähemmistön” katsoimuksilla. Glebov ei esittänyt vastalauseita Danin selostusta vastaan ja osallistui siten välillisesti kansainvälisen sosialidemokratian pettämiseen.

6) Kolmella Keskuskomitean jäsenellä ei ollut minkäänlaista oikeutta kieltää minua ilmoittamasta ja julkaisemasta eriväviä mielipidettäni puolue-elämän tärkeästä kysymyksestä. Heinäkuun julkilausuma oli lähetetty Pää-äänenkannattajalle *julkaistavaksi* ennen kuin minulle annettiin mahdollisuus lausua mielipiteeni sen johdosta. Elokuun 24 p:nä lähetin Pää-äänenkannattajaan vastalauseen tuon julkilausuman johdosta. Pää-äänenkannattaja vastasi, että julkaisee vain siinä tapauksessa, jos sitä tahtovat julkilausuman kirjoittaneet kolme Keskuskomitean jäsentä. He eivät sitä tahtoneet, ja vastalauseeni he salasivat puolueelta.

7) Heillä ei ollut minkäänlaista oikeutta kieltäytyä tiedoittamasta minulle Neuvoston pöytäkirjoista ja jättää minua, ilman virallista Keskuskomiteasta erottamista, vaille kaikkia tietoja asioiden kulusta Keskuskomiteassa, uusien asiamiesten nimittämisestä Venäjälle ja ulkomaille, neuvotteluista „vähemmistön” kanssa, kassa-asioista y.m., y.m.

8) Heillä ei ollut oikeutta kooptoida Keskuskomiteaan kolmea uutta toveria (sovittelijaa) viemättä kooptointia Neuvoston kautta, kuten puolueen säännöt yksimielisyyden puuttumistapauksessa vaativat, ja yksimielisyyttä ei ollut, sillä minä esitin vastalauseeni tuota kooptaatiota vastaan.

Liite

Sen tärkeän merkityksen vuoksi, mikä Keskuskomitean kannalla on puolueen sisäisessä konfliktissa, katson tarpeelliseksi julkaista kaikkien tietoon seuraavat asiakirjat:

I. Toveri Glebovin kirjeet „kollegion” jäsenille.

a) Syyskuu.

„Pää-äänenkannattajan ja Liigan kanssa eivät suhteet ole vielä määrättyneet. Täytyy sanoa, että ilmoituksemme jälkeen ne ovat tulleet julkeiksi ja niiden ruokahalu kasvaa. Asemamme on täällä hyvin vaikea: ulkomaan on Liigan käsissä, yksityiset lähteet ovat Pää-äänenkannattajan käsissä, ja siksi olemme korvia myöten velassa. Puutteen puristamana (niskassa on velkaa liki 9.000) minun on pakko harkita jotain ulospääsyä. Siksi olen kääntynyt vähemmistön puoleen ehdotuksella, että he hahmottelisivat minulle luonnoksen niistä reformeista, jotka ovat heille toivottavia”.

b) 7 pv syyskuuta.

„Eilen illalla käytiin S:n läsnäollessa asioita koskeva keskustelu vähemmistön kolmen valtuutetun: Popovin, Blumenfeldin ja Martovin kanssa”.

Kysymyksistä, jotka käsiteltiin tässä kokouksessa, joka Glebovin sanojen mukaan muuttui „rauhan valmistelun alustavaksi kokoukseksi”, mainitsemme seuraavat:

I. Organisaatiosuhteet ulkomailla.

„Venäjän liikkeestä huolehtimisen ottavat tehtäväkseen Keskuskomitea, Pää-äänenkannattaja ja Liiga. Keskinäisten kahnauksen poistamiseksi, työhön kiinnostuksen kohottamiseksi ja täydellistä luottamusta varten asioiden yleinen hoito annetaan Keskuskomitean, Pää-äänenkannattajan ja Liigan edustajista muodostetulle komissiolle. Keskuskomitealla on kaksi ääntä ja veto *-oikeus...”

* — kielto, jääväys. *Toim.*

II. Kuljetus.

„Pää-äänenkannattaja alistuu Keskuskomitean valvonnan alaiseksi omaten vissin autonomian. Nimittäin: ekspeditio voi olla ulkomailla vain yksi, Keskuskomitean ekspeditio. Pää-äänenkannattajan huostaan jää oman rajan hoitaminen. Kirjallisuuden jakaminen Venäjällä kuuluu Keskuskomitealle. Autonomisempaa olemassaoloa varten Pää-äänenkannattajalle annetaan etelä. Selitän. Pää-äänenkannattajalla on kuljetuskeinot. Pää-äänenkannattaja pelkää, että hallinnon vaihtuessa heiltä saatetaan riistää tie. Sen vuoksi Pää-äänenkannattaja pyytää, että heille taattaisiin tie organisatorisessa järjestyksessä”.

c) 7 pv syyskuuta.

„Eilen asioiden hoidosta solmittuun sopimukseen on täällä Dan hirveen tyytymätön, ja ehkä muutkin. Sellaista ahnasta väkeä. He haluaisivat järjestää täällä Pää-äänenkannattajan, Keskuskomitean ja Liigan edustajista ulkomaisen komitean, joka päättäisi ulkomailla kaikesta; jokaisella on tietysti vain yksi ääni. Eipä hullumpaa, vai kuinka?”

d) Syyskuu.

„Kiinnitän huomiota Neuvoston ilmaisemaan toivomukseen täydentämisestä (kysymys on Keskuskomitean edustuksen täydentämisestä Neuvostossa). Pitää valita joku Leninin tilalle, minkä hän tietenkin julistaa laittomaksi. Minä ehdottaisin, että Neuvostoon valittaisiin Dan tai Deutsch ja samalla tehtäisiin tarkka varaus, että heidät valtuutetaan vain Neuvoston istuntoihin. Minusta tuntuu, ettei ole muita, ketä valita”.

II. Keskuskomitean asiamiehen (nykyisin virallisesti Keskuskomiteaan kooptoidun) kirje тов. Gleboville:

Syyskuun 4 pnä.

„Julkilauseman vuoksi on syntynyt sellainen sekasotku, että on vaikea päästä selville. Selvää vain on: kaikki komiteat, Harkovin, Krimin, Gornozavodskin ja Donin komiteoita lukuunottamatta, ovat enemmistökomiteoita. Donin komitea on luultavasti neutraalinen, mutta tarkkaa tietoa siitä ei ole. „Enemmistö”-komiteoista ovat Riian, Moskovon, Pietarin ja Pohjoisen komitea ilmaisseet julkilauseman johdosta Keskuskomitealle epäluottamuksen, kuten jo aikaisemmin sinulle tiedoitin. Täydellisen luottamuksen on Keskuskomitea saanut vain hyvin harvoilta komiteoilta. Muut ilmaisivat sille luottamuksensa sovittamiskysymyksessä ehdolla, että epäonnistumistapauksessa kutsutaan viipymättä koolle ylimääräinen edustajakokous. Viimeksi mainittujen joukosta eräät asettavat sopimisen ehdoksi sen, että vähemmistö lakkaisi pitämästä itseään „osapuolena” ja luopuisi kooptaation vaatimuksesta „osapuolena” (?). Sellainen on tilannekuva. Sovittamisen epäonnistuessa Keskuskomitea menettää komiteoiden enemmistön luottamuksen ja sen pitää siis jo itsensä agitoida edustajakokouksen puolesta luovuttaakseen valtuutensa. Mutta komiteoiden mielialasta

näky selvästi, että edustajakokouksessa menevät läpi 22:n hengessä laaditut päätökset, s.o. toimituksen erottaminen ja toimituksen siirtäminen enemmistön käsiin, puolueen Neuvoston muuttaminen j.n.e. Mutta sitä varten, jotta sovinto tyydyttäisi komiteoita, on välttämätöntä ehto, josta sinulle jo kirjoitin — että vähemmistö hyväksyy julkilausuman ja lakkaa pitämästä itseään „osapuolena”. Jos he sen tekevät, niin luulen, että Lenin menettää Venäjällä maaperän ja rauha voidaan palauttaa. Se lauseesi, että kysymys Martovin suhteen „vähitellen” järjesty, minua ihmetytti. Toimituksen jäsenten itsepintaisuus alkaa suorastaan suuttuttaa, ja huolimatta aatteellisesta y.m. sympaatiasta heitä kohtaan minä alan menettää luottamuksen heihin poliittisina „johtajina”. Organisaatiokysymyksen he ovat täydellisesti selvittäneet, ja heidän jatkuva itsepintaisuutensa kannatuksen puuttuessa Venäjältä (sliinä on vähemmistö voimaton) tulee osoittamaan, että he lähtevät taisteluun vain paikkojen vuoksi”.

Sellainen on kaupanhieronnan alku, ja tässä on sen loppu:

Keskuskomitea lähettää komiteoille kirjeen, jossa saattaa komiteoiden tietoon, että

„Neuvottelut päättyvät aivan lähimmässä tulevaisuudessa (korkeintaan parin viikon kuluttua), mutta toistaiseksi voimme tiedoittaa, että 1) minkäänlaisia vähemmistöä Keskuskomitea ei ole kokoonpanoonsa kooptoinut (tämän suhteen on olemassa jonkun liikkeellaskema juoru); ...3) neuvotteluja käydään vähemmistön kanssa siinä samassa hengessä, josta Valentin on teille tiedoittanut, s.o. jos puhutaan myönnetyksistä, niin niitä voi olla vain vähemmistön taholta ja niihin tulee kuulua Pää-äänenkannattajan luopuminen ryhmäkuntalaisesta polemiikista, vähemmistön salaisen järjestön hajallelaskeminen, jäsenten Keskuskomiteaan kooptoisesta kieltäytyminen, kaikkien laitosten (tekniikka, kuljetus, yhteys) luovuttaminen Keskuskomitealle. Vain näillä ehdoilla voidaan puolueeseen palauttaa rauha. On syytä toivoa, että niin tulee tapahtumaankin. Joka tapauksessa, jos vähemmistö ilmaisee nyt halua jatkaa entistä politiikkaansa, niin Keskuskomitea keskeyttää heti neuvottelut ja ryhtyy ylimääräisen edustajakokouksen koollekutsumiseen”.

Sillä tavalla Keskuskomitea rauhoittaa niitä komiteoita, jotka ovat ilmaisseet epäluottamuksen sitä kohtaan, mutta tässä on *vähemmistön „huomattavien” toimihenkilöiden kirjeitä*. Kirjeet on saatu joulukuun puolivälissä v. 1904 vanhaa lukua.

„Vihdoinkin tapasimme hampuusit. Heidän vastauksensa oli seuraava: teknillisten laitostemme autonomiaan suostuvat; mitä tulee agitaatiokomissioon, niin he ovat vastaan ollen sitä mieltä, että se (agitaation johtaminen) on Keskuskomitean välitön tehtävä, ja pitävät Keskuskomitean reformoimista tuota suunnitelmaa parempana, mutta virallisesti he eivät voi nyt kooptoida, vaan ehdottavat kolmen henkilön tosiasiallista (epävirallista) kooptoisesta vähemmistöstä (Popovin,

Fominin ja Fischerin). Me X:n kanssa tietysti heti suostuimme, ja nyt vähemmistöläinen oppositio virallisesti lakkautetaan. On kuin kivi olisi vierähtänyt pois harteilta. Näinä päivinä tulee koko Keskuskomitean kokous yhdessä meidän kanssamme, ja sitten me kutsumme koolle läheisimpien komiteoiden konferenssin.

...Me olemme tietenkin täysin varmoja siitä, että saamme Keskuskomitean käsiimme ja voimme suunnata sen miten itse haluamme. Se on sitäkin helpompaa, kun monet heistä jo tunnustavat oikeaksi vähemmistön harjoittaman periaatteellisen arvostelun... Kaikissa johdonmukaisesti kallonlujissa komiteoissa (Bakussa, Odessassa, Nizhni Novgorodissa ja Pietarissa) työläiset vaativat valinnallista systeemiä. Se on selvä merkki kallonlujien agoniasta”.

Samanaikaisesti tämän kanssa on saatu vielä toinen kirje:

„On tehty sopimus „vähemmistön” valtuutettujen ja Keskuskomitean kesken. Valtuutetut ovat antaneet kuitenkin. Mutta sen vuoksi, kun ei toimitettu „vähemmistön” ennakkokyselyä, on luonnollista, että itse kuittikaan ei ole aivan onnistunut, koska siinä ilmaistaan „luottamus” Keskuskomiteaa eikä sen yhdistämispolitiikkaa kohtaan; siinä puhutaan myöskin sulautumisesta puolueessa, myös erillisen olemassaolon lopettamisesta, mutta riittävää on jo toinen. Vihdoin tuosta kuitista puuttuu „vähemmistön” „credo”*. Tämän vuoksi on päätetty vielä viedä „vähemmistön” kaikissa järjestöissä läpi päätöslauselma, jossa on „credo” ja mainitut korjaukset, tunnustaen tietysti valtuutettujemme ja Keskuskomitean sopimus tapahtuneeksi”.

* * *

Sangen todennäköistä on, että rikospaikalla kiinnisaadut, näiden asiakirjojen paljastamat henkilöt panevat heille ominaisella „moraalisella herkkyydellä” kaikki voimansa liikkeelle kääntääkseen puolueen huomion pois asiakirjojen sisällöstä moraaliseen kysymykseen niiden julkaisemisoikeudesta. Olen varma siitä, että puolue ei salli pettää itseään tuolla silmänkääntötempulla. Ilmoitan, että otan päälleni kaiken moraalisen vastuun tästä paljastuksesta ja esitän kaikki asiaankuuluvat selitykset sovinto-oikeudessa, joka tulee käsittelemään asian kokonaisuudessaan.

* — uskon symboli, ohjelma, maailmankatsomuksen esitys. *Toim.*